

ความสำนึกทางชาติพันธุ์

ในงานวิจัยนี้ ความสำนึกทางชาติพันธุ์ หมายถึง ความตระหนักในลักษณะเฉพาะของบุคคลที่แตกต่างจากบุคคลอื่น เป็นความรู้สึกที่ยึดเหนี่ยวบุคคลให้อยู่ร่วมกันทำให้กลุ่มนั้นมีลักษณะเฉพาะที่โดดเด่น ทำให้สามารถระบุได้ว่าเป็นลักษณะของกลุ่มใด โดยสังเกตจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม เช่น ด้านภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี และความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น

ดังนั้นคำถามเกี่ยวกับระดับความสำนึกทางชาติพันธุ์นี้ จึงเป็นคำถามที่ต้องการทราบถึงความตระหนักส่วนบุคคลของแต่ละกลุ่ม ในประเด็นต่างๆ 3 ประเด็น ได้แก่ ความสำนึกในอัตลักษณ์ด้านภาษา ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี และด้านความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ความสำนึกในอัตลักษณ์ด้านภาษา คือ ความตระหนักร่วมกันว่าภาษาของกลุ่มที่ใช้ติดต่อกันภายในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันนั้นดีกว่าภาษาอื่น และภาษาของตนเป็นภาษาที่ด้งามควรค่าจะเก็บรักษาให้คงอยู่ต่อไป ดังนั้นการศึกษาระดับความสำนึกในเอกลักษณ์ด้านภาษา จึงศึกษาจากการใช้ภาษาของกลุ่มพูดติดต่อกับกลุ่มเดียวกันในท้องถิ่น และมีการสอนลูกหลานให้พูดภาษาของกลุ่ม รวมถึงการใช้ภาษาของกลุ่มตนในชีวิตประจำวัน

2. ความสำนึกในอัตลักษณ์ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี คือ แนวทางการดำเนินชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ตนที่สืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งอย่างต่อเนื่อง ความรู้สึกที่ว่าวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มตนเป็นสิ่งที่ด้งามเป็นแบบฉบับของชีวิตที่กลุ่มตนควรหวงแหนและปกป้องรักษาไว้

ดังนั้นการศึกษาระดับความสำนึกในเอกลักษณ์ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ศึกษาจากการร่วมทำกิจกรรมด้านต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นที่ยอมรับของคนในกลุ่มตน และความรู้สึกของคนส่วนมาก ที่เห็นว่า ควรหวงแหน ปกป้อง และรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ของกลุ่มตนเอาไว้

3. ความสำนึกในอัตลักษณ์ด้านความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ คือ ความรู้สึกหรือการรับรู้เรื่องราวในอดีต ความทรงจำ ซึ่งมักแสดงออกในรูปของเรื่องเล่า นิยายต่าง ๆ ตามความรู้สึกของชาวบ้าน เรื่องเล่าหรือตำนานนั้น ซึ่งอาจไม่ตรงกับความเป็นจริงก็ได้ ดังนั้นการศึกษาระดับความสำนึกในเอกลักษณ์ด้านความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ จึงศึกษาจากการรับรู้หรือความรู้สึกผูกพันกับเรื่องราวในอดีตหรือประวัติความเป็นมา ที่มักแสดงออกมาในรูปสัญลักษณ์และบางเรื่องก็อยู่ในความทรง

จำโดยตรง เรื่องเหล่านี้เป็นประวัติศาสตร์ที่อยู่ในความรู้สึกนึกคิดของกลุ่มตนและแต่ละรุ่นเล่าสู่กัน ฟังต่อ ๆ มาด้วยความภาคภูมิใจ

ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามเกี่ยวกับระดับความสำนึกทางชาติพันธุ์จำนวน 5 ข้อ ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐาน ของความสำนึกทางชาติพันธุ์ทั้ง 2 ประเด็น ดังที่กล่าวข้างต้น คือ อัตลักษณ์ด้านขนบธรรมเนียม ประเพณีและอัตลักษณ์ด้านความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ ส่วนอัตลักษณ์ด้านภาษา ผู้วิจัยสังเกต จากการการใช้ภาษาในชุมชนและนอกชุมชน (บทที่ 4) รวมทั้งการใช้ภาษาของกลุ่มตนในการตอบ แบบสอบถามหรือให้สัมภาษณ์กับผู้วิจัย คำถามทั้ง 5 ข้ออยู่ในแบบสอบถาม ตอนที่ 4 ดังนี้

1. ท่านสามารถเล่าประวัติบรรพบุรุษหรือผู้อาวุโสในท้องถิ่นได้
(อัตลักษณ์ด้านความเป็นมาทางประวัติศาสตร์)
2. ท่านสามารถบอกชื่อและเล่าเรื่องเพื่อนสนิทในกลุ่มเดียวกันได้
(อัตลักษณ์ด้านความเป็นสนใจในกลุ่มของตน)
3. ท่านสามารถบอกชื่อและขั้นตอนสวมใส่เครื่องแต่งกายประจำท้องถิ่นได้
(อัตลักษณ์ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี)
4. ท่านสามารถบอกชื่อและเล่าเรื่องประเพณีประจำท้องถิ่นได้
(อัตลักษณ์ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี)
5. ท่านสามารถบอกชื่อและขั้นตอนการทำอาหารประจำท้องถิ่นได้
(อัตลักษณ์ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี)

ผู้วิจัยให้คะแนนเกี่ยวกับระดับความสำนึกทางชาติพันธุ์ตามจำนวนข้อของคำถามที่กลุ่มตัว อย่างตอบได้ เช่น ถ้ากลุ่มตัวอย่างตอบคำถามเกี่ยวกับความสำนึกทางชาติพันธุ์ได้ 1 ข้อ คิดเป็น 1 คะแนน หรือกลุ่มตัวอย่างตอบคำถามเกี่ยวกับความสำนึกทางชาติพันธุ์ได้ทั้งหมด 5 ข้อ คิดเป็น 5 คะแนน โดยผู้วิจัยได้จำแนกคะแนนของแต่ละกลุ่ม ตามคำถามในประเด็นต่างๆ ดังนี้

6.1 การเล่าประวัติบรรพบุรุษหรือผู้อาวุโสในท้องถิ่น

คะแนนระดับสำนึกทางชาติพันธุ์จากการตอบคำถาม 1 ข้อเกี่ยวกับประวัติบรรพบุรุษหรือผู้ อาวุโสในท้องถิ่น โดยถามกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม กลุ่มละ 10 คน คนละ 1 คะแนน รวม 10 คะแนน จำแนกคะแนนตามกลุ่มทั้งหมด แสดงในตารางที่ 28

ตารางที่ 28 ระดับความสำคัญจากการเล่าประวัติบรรพบุรุษ

กลุ่มตัวอย่าง	คะแนน (10)
1. กลุ่มไทยกลาง	7
2. กลุ่มไทยเชียงใหม่	8
3. กลุ่มไทยลำพูน	8
4. กลุ่มยอง	9
5. กลุ่มลื้อ	7
6. กลุ่มมอญ	9
7. กลุ่มปะกาเกณฺญอ	8
8. กลุ่มโพรง	7

จากตารางที่ 28 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มยองและกลุ่มมอญมีคะแนนระดับสำคัญทางชาติพันธุ์เกี่ยวกับประวัติบรรพบุรุษหรือผู้อาวุโสในท้องถิ่นสูงสุด เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างสามารถเล่าเรื่องราวในอดีต หรือเรื่องราวจากความทรงจำในวัยเยาว์ ซึ่งเป็นเรื่องเล่าจากรุ่นสู่รุ่น เช่น กลุ่มมอญเล่าเรื่อง "หงส์" ซึ่งเป็นสัตว์ชั้นสูงของกลุ่มมอญบ้านหนองคู เนื่องจากความเชื่อที่ว่ากลุ่มตนมีบรรพบุรุษอยู่ที่เมืองหงสาวดี ประเทศพม่า หรือกลุ่มยองเล่าเรื่องบรรพบุรุษของตนอยู่ที่เมืองยอง ประเทศพม่า ก่อนอพยพมาตั้งถิ่นฐานที่อำเภอป่าซางในจังหวัดลำพูนได้อย่างชัดเจน เรื่องเหล่านี้จึงเป็นประวัติศาสตร์ที่อยู่ในความสำคัญของแต่ละกลุ่ม และแต่ละรุ่นเล่าสู่กันฟังด้วยความภาคภูมิใจ

ขณะที่กลุ่มอื่นๆ มีลักษณะการเล่าเรื่องบรรพบุรุษไม่แตกต่างกันมากนัก ได้แก่ กลุ่มไทยเชียงใหม่และกลุ่มไทยลำพูน โดยเน้นว่ากลุ่มตนเป็นกลุ่มคนพื้นเมืองของจังหวัดลำพูนอาศัยอยู่ที่นี้มานานและไม่มีการอพยพไปที่อื่น ส่วนที่แตกต่างกันบ้าง ได้แก่ การเล่าเรื่องผู้นำชุมชนหรือผู้นำหมู่บ้านในอดีต เช่นเดียวกับกลุ่มปะกาเกณฺญอและกลุ่มโพรงมีการเล่าเรื่องเกี่ยวกับการอพยพย้ายถิ่นของกลุ่มตนว่ามาจากบริเวณรอยต่อระหว่างประเทศไทยและประเทศพม่า กลุ่มปะกาเกณฺญอเล่าว่ากลุ่มตนอพยพมาพร้อมกับครูบาวงศ์ (วัดพระพุทธรบาทห้วยต้ม) โดยมีถิ่นฐานเดิมอยู่อำเภอสามเงา อำเภอแม่ระมาด อำเภอสบเมย จังหวัดตาก ส่วนกลุ่มโพรงบางส่วนเล่าว่าอยู่ที่จังหวัดลำพูนมานานมีการอพยพบ้างแต่ก็ไม่ไกลมาก เช่น มาจากกลุ่มโพรงในหมู่บ้านอื่นแต่อยู่ในจังหวัดลำพูน และมีกลุ่มโพรงบางส่วนที่บอกว่าอพยพมาจากอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอแม่พริก จังหวัดลำปาง และอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นต้น ส่วนกลุ่มไทยกลางและกลุ่มลื้อมีคะแนนระดับ

สำนักทางชาติพันธุ์เกี่ยวกับประวัติบรรพบุรุษหรือผู้อาวุโสในท้องถิ่นน้อยที่สุด เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างสามารถเล่าเรื่องราวในอดีตหรือเรื่องเล่าจากรุ่นสู่รุ่นได้เล็กน้อย เช่น กลุ่มลื้อที่บ้านธิเล่าว่าตนสืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษในเมืองลื้อ ประเทศพม่า บ้างก็ว่าสืบเชื้อสายจากบรรพบุรุษที่อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย และบางส่วนก็บอกว่ากลุ่มลื้อเป็นกลุ่มที่อยู่ในจังหวัดลำพูนมานานเช่นเดียวกับกลุ่มยอง ส่วนกลุ่มไทยกลางที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์มาจากจังหวัดนครปฐม ราชบุรี สมุทรสาคร สุพรรณบุรี ลพบุรี และกรุงเทพฯ กลุ่มไทยกลางส่วนใหญ่เล่าเกี่ยวกับผู้อาวุโสในท้องถิ่นได้บ้างเล็กน้อย แต่สามารถเล่าเรื่องในวัยเยาว์ได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้เป็นเพราะการเข้ามาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดลำพูนมานานกว่า 20 ปีทำให้การไปมาหาสู่กันไม่ต่อเนื่องเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่น เรื่องที่จำได้ จึงเป็นเรื่องในอดีตของตนมากกว่าเรื่องของกลุ่มที่เล่าจากสุกัณพิง

6.2 การบอกชื่อหรือเล่าเรื่องเพื่อนในกลุ่มเดียวกัน

คะแนนระดับสำนักทางชาติพันธุ์จากการตอบคำถามเกี่ยวกับเพื่อนในกลุ่มเดียวกัน โดยถามกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม กลุ่มละ 10 คน คนละ 1 คะแนน รวม 10 คะแนน จำแนกตามกลุ่มทั้งหมด แสดงในตารางที่ 29

ตารางที่ 29 จำนวนคะแนนการเล่าเรื่องและบอกชื่อเพื่อนในกลุ่มเดียวกัน

กลุ่มตัวอย่าง	คะแนน (10)
1. กลุ่มไทยกลาง	6
2. กลุ่มไทยเชียงใหม่	7
3. กลุ่มไทยลำพูน	8
4. กลุ่มยอง	8
5. กลุ่มลื้อ	7
6. กลุ่มมอญ	7
7. กลุ่มปะกาเกอญอ	7
8. กลุ่มโพรง	8

จากตารางที่ 29 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มไทยลำพูน กลุ่มยองและกลุ่มโพรงมีคะแนนระดับสำนึกทางชาติพันธุ์เกี่ยวกับการเล่าเรื่องและบอกชื่อเพื่อนสนิทในกลุ่มเดียวกันสูงสุด เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างสามารถเล่าเรื่องและบอกชื่อคนที่ตนรู้จักหรือเป็นเพื่อนสนิทกันในท้องถิ่นได้อย่างชัดเจน ผู้วิจัยสังเกตว่าแม้กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากก็สามารถเล่าได้อย่างชัดเจนและเล่าอย่างมีความสุข แต่ใช้เวลาค่อนข้างนานกว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในวัยกลางคน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเพื่อนสนิทหรือคนรู้จักกันมานานเป็นคนหมู่บ้านเดียวกันหรือรู้จักกันตั้งแต่เด็ก มีอายุห่างจากกลุ่มตัวอย่างไม่เกิน 10 ปี กลุ่มตัวอย่างสามารถบอกรายละเอียดของชื่อและนามสกุลเพื่อนแต่ละคน ที่อยู่ปัจจุบัน อาชีพ ครอบครัว อุปนิสัยส่วนตัว และความสามารถพิเศษได้ รองลงมาคือกลุ่มไทยเชียงใหม่ กลุ่มลื้อ กลุ่มมอญและกลุ่มปะกาเกอญอ ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มเหล่านี้มีความสามารถในการเล่าเรื่องและบอกชื่อเพื่อนสนิทในกลุ่มตนได้น้อยกว่า 3 กลุ่มแรก เนื่องจากจากกลุ่มเหล่านี้มีการติดต่อและไปมาหาสู่กับกลุ่มอื่นค่อนข้างมากและเป็นเวลายาวนาน ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีเพื่อนสนิทหรือคนรู้จักในกลุ่มอื่นมากกว่าในกลุ่มตน เช่นเดียวกับกลุ่มไทยกลางที่มีภูมิลำเนาเป็นคนภาคกลาง แต่มีความจำเป็นต้องย้ายถิ่นฐานมาอยู่ที่จังหวัดลำพูน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จึงมีเพื่อนหรือคนสนิทเป็นคนที่ภูมิลำเนาเป็นคนลำพูนและบางส่วนมีครอบครัวเป็นคนลำพูน (คู่สมรสและบุตร) ทำให้ไม่สามารถเล่าเรื่องเพื่อนสนิทในกลุ่มได้อย่างชัดเจน กลุ่มไทยกลางส่วนใหญ่จึงบอกชื่อ-นามสกุล หรือ ข้อมูลส่วนตัวในอดีตเท่านั้น

6.3 การบอกชื่อและขั้นตอนสวมใส่เครื่องแต่งกาย

คะแนนระดับสำนึกทางชาติพันธุ์จากการตอบคำถามเกี่ยวกับชื่อและขั้นตอนการสวมใส่เครื่องแต่งกายประจำท้องถิ่น โดยถามกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม กลุ่มละ 10 คน คนละ 1 คะแนน รวม 10 คะแนน โดยจำแนกตามกลุ่มทั้งหมด แสดงในตารางที่ 29

ตารางที่ 30 ระดับความสำนึกจากการบอกชื่อและขั้นตอนการสวมใส่เครื่องแต่งกาย

กลุ่มตัวอย่าง	คะแนน (10)
1. กลุ่มไทยกลาง	8
2. กลุ่มไทยเชียงใหม่	9
3. กลุ่มไทยลำพูน	7

ตารางที่ 30 (ต่อ)

4. กลุ่มยอง	8
5. กลุ่มลื้อ	7
6. กลุ่มมอญ	8
7. กลุ่มปะกาเกณฺญอ	7
8. กลุ่มโพรง	7

จากตารางที่ 30 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มไทยเชียงใหม่มีคะแนนระดับสำนึกทางชาติพันธุ์เกี่ยวกับชื่อเครื่องแต่งกายประจำท้องถิ่นได้สูงสุด เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างสามารถบอกชื่อและขั้นตอนการสวมใส่เครื่องแต่งกายประจำท้องถิ่นได้ชัดเจน เช่น การใส่เสื้อห้อยบา การใส่ขิ่นตีนเตาะ (ผ้าถุง) การใส่สายฮ้าง (เข็มขัด) และการใส่เกือบหนังวัว (รองเท้า) เมื่อไปเรียนหนังสือหรือไปทำธุระในเวียงหละปูน (ในตัวเมืองลำพูน) ขณะที่กลุ่มอื่น เช่น กลุ่มไทยกลาง กลุ่มยอง และกลุ่มมอญสามารถบอกชื่อและขั้นตอนการสวมใส่เครื่องแต่งกายประจำท้องถิ่นได้ค่อนข้างชัดเจนไม่ต่างจากกลุ่มไทยกลางมากนัก เช่น กลุ่มตัวอย่างไทยกลางที่สุพรรณบุรีเล่าเกี่ยวกับการห่มสไบ การนุ่งโจงกะเบน การปะแป้ง การตัดดอกไม้ที่มีกลิ่นหอมและมีสีสันสวยงามเมื่อไปงานมงคลหรือชมมหรสพต่างๆ เมื่อครั้งยังเด็ก นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างได้บอกขั้นตอนและสาธิตการนุ่งโจงกะเบนอย่างสนุกสนานให้กับผู้วิจัย ส่วนกลุ่มมอญบ้านหนองคูได้เล่าเกี่ยวกับเครื่องแต่งกายว่าผู้ชายสวมเสื้อคอกลม มีผ้าคล้องคอ และนุ่งโสร่งกันมานาน แต่เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไปผ้าที่ใช้คล้องคอก็ใช้คาดเอวบ้างหรือพันเป็นหมวกบ้าง ผู้หญิงมอญสวมเสื้อคอป้ายพอดีตัว นุ่งผ้าขิ่นที่มีลวดลายทั้งผืนและมีผ้าผืนหนึ่งใช้คล้องคอเวลาไปทำธุระข้างนอก เมื่ออากาศร้อนก็นำมาโพกศีรษะเพื่อกันแดด เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มยองจะพบว่ากลุ่มยองนิยมเกล้ามวยผมและนำผ้ามาโพกที่ศีรษะไม่ว่าอากาศจะร้อนหรือไม่เช่นเดียวกับกลุ่มลื้อ รวมทั้งการใส่เสื้อคอป้าย และการนุ่งผ้าขิ่นที่มีวิธีการทอผ้าและลวดลายเฉพาะเรียกว่า "ขิ่นลายน้ำไหล" กล่าวได้ว่าทั้งสองกลุ่มนี้มีการแต่งกายที่คล้ายกันมาก เช่นเดียวกับกลุ่มไทยลำพูนและกลุ่มไทยเชียงใหม่ รวมทั้งกลุ่มปะกาเกณฺญอและกลุ่มโพรงที่มีการแต่งกายที่คล้ายกันมาก มีความแตกต่างกันเฉพาะสีบนตัวเสื้อเท่านั้น

สรุปได้ว่า กลุ่มไทยเชียงใหม่มีอัตลักษณ์ด้านการแต่งกายสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ แม้จะมีลักษณะบางประการคล้ายกับกลุ่มไทยลำพูน แต่เมื่อศึกษาอย่างละเอียดจะพบว่ามีการแต่งกายบางอย่างที่เป็นลักษณะเฉพาะ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าแต่ละกลุ่มมีอัตลักษณ์ด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีที่แตกต่างกัน ซึ่งสะท้อนได้ความสามารถในการบอกชื่อและเล่าเกี่ยวกับลักษณะการแต่งกายของกลุ่มตนที่แตกต่างจากกลุ่มอื่นได้อย่างชัดเจน

6.4 การบอกชื่อและเล่าเรื่องประเพณี

คะแนนระดับสำนึกทางชาติพันธุ์จากการตอบคำถามเกี่ยวกับการบอกชื่อประเพณีประจำท้องถิ่น โดยถามกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม กลุ่มละ 10 คน คนละ 1 คะแนน รวม 10 คะแนน จำแนกตามกลุ่มทั้งหมด แสดงในตารางที่ 31

ตารางที่ 31 ระดับความสำนึกจากการบอกชื่อและเล่าเรื่องประเพณี

กลุ่มตัวอย่าง	คะแนน (10)
1. กลุ่มไทยกลาง	8
2. กลุ่มไทยเชียงใหม่	8
3. กลุ่มไทยลำพูน	7
4. กลุ่มยอง	8
5. กลุ่มลื้อ	7
6. กลุ่มมอญ	9
7. กลุ่มปะกาเกณฺวอ	8
8. กลุ่มโพรง	7

จากตารางที่ 31 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มมอญมีคะแนนระดับสำนึกทางชาติพันธุ์เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีประจำท้องถิ่นสูงสุด เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างสามารถบอกชื่อประเพณีได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะกลุ่มมอญสามารถบอกชื่อประเพณีที่โดดเด่นของกลุ่มโดยไม่ซ้ำกับกลุ่มอื่น เช่น ประเพณีการทำสวดวงลอยน้ำ เพื่อรำลึกถึงบรรพบุรุษที่ล่วงลับและญาติพี่น้องที่เสียชีวิตเป็นต้น ขณะที่ประเพณีของกลุ่มอื่นๆ เช่น กลุ่มไทยเชียงใหม่และกลุ่มไทยลำพูนมีลักษณะคล้ายกันมาก และประเพณีบางอย่างทั้งสองกลุ่มก็ทำร่วมกันทุกปี เช่น ประเพณีทานข้าวสลาก (กลุ่มไทยเชียงใหม่เรียกประเพณีกินก๋วยสลาก ส่วนกลุ่มไทยลำพูนเรียกประเพณีทานก๋วยสลาก) ประเพณีทำบุญปอย ประเพณีปล่อยโคมเดือนยี่ (โคมลอย ว่าวควีนและว่าวไฟ) และประเพณีตำมะตึบ (จุดดวงประทีปบนกระทงก่อนนำไปลอยในแม่น้ำ) ของแต่ละวัด เป็นต้น ส่วนประเพณีที่ทุกกลุ่มเดินทาง

มาร่วมงานและร่วมกิจกรรมต่างๆที่ทางจังหวัดจัดขึ้นทุกปี คือ ประเพณีสงกรานต์ซึ่งเป็นงานประจำจังหวัดลำพูน

สรุปได้ว่า กลุ่มมอญมีอัตลักษณ์ด้านประเพณีสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ ขณะที่ประเพณีของกลุ่มไทยเชียงใหม่มีลักษณะบางประการคล้ายกับกลุ่มไทยลำพูน เช่นเดียวกับกลุ่มปะกาเกญอและกลุ่มโพร่ง แต่มีรายละเอียดของขั้นตอนบางอย่างที่เป็นลักษณะเฉพาะกลุ่ม นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าแต่ละกลุ่มมีอัตลักษณ์ด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีในระดับที่แตกต่างกัน ซึ่งสะท้อนได้จากการบอกชื่อและการเล่าเกี่ยวกับประเพณีของกลุ่มตนที่แตกต่างจากกลุ่มอื่นได้อย่างชัดเจน

6.5 การบอกชื่อและขั้นตอนการทำอาหาร

คะแนนระดับสำนึกทางชาติพันธุ์จากการตอบคำถามเกี่ยวกับการบอกชื่อและขั้นตอนการทำอาหารประจำท้องถิ่น โดยถามกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม กลุ่มละ 10 คน คนละ 1 คะแนน รวม 10 คะแนน จำแนกตามกลุ่มทั้งหมด แสดงในตารางที่ 32

ตารางที่ 32 ระดับความสำนึกจากการบอกชื่อและขั้นตอนการทำอาหาร

กลุ่มตัวอย่าง	คะแนน (10)
1. กลุ่มไทยกลาง	9
2. กลุ่มไทยเชียงใหม่	9
3. กลุ่มไทยลำพูน	9
4. กลุ่มยอง	8
5. กลุ่มลื้อ	8
6. กลุ่มมอญ	9
7. กลุ่มปะกาเกญอ	8
8. กลุ่มโพร่ง	7

จากตารางที่ 32 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มไทยกลาง กลุ่มไทยเชียงใหม่ กลุ่มไทยลำพูน และกลุ่มมอญมีคะแนนระดับสำนึกทางชาติพันธุ์เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี โดยการบอกชื่อและขั้นตอนการทำอาหารประจำท้องถิ่นได้ชัดเจน กลุ่มไทยเชียงใหม่และกลุ่มไทยลำพูนสามารถบอกชื่อและขั้นตอนการทำอาหารประจำท้องถิ่นได้เป็นจำนวนมาก แต่อาหารหลายอย่างมีความซ้ำซ้อนกัน

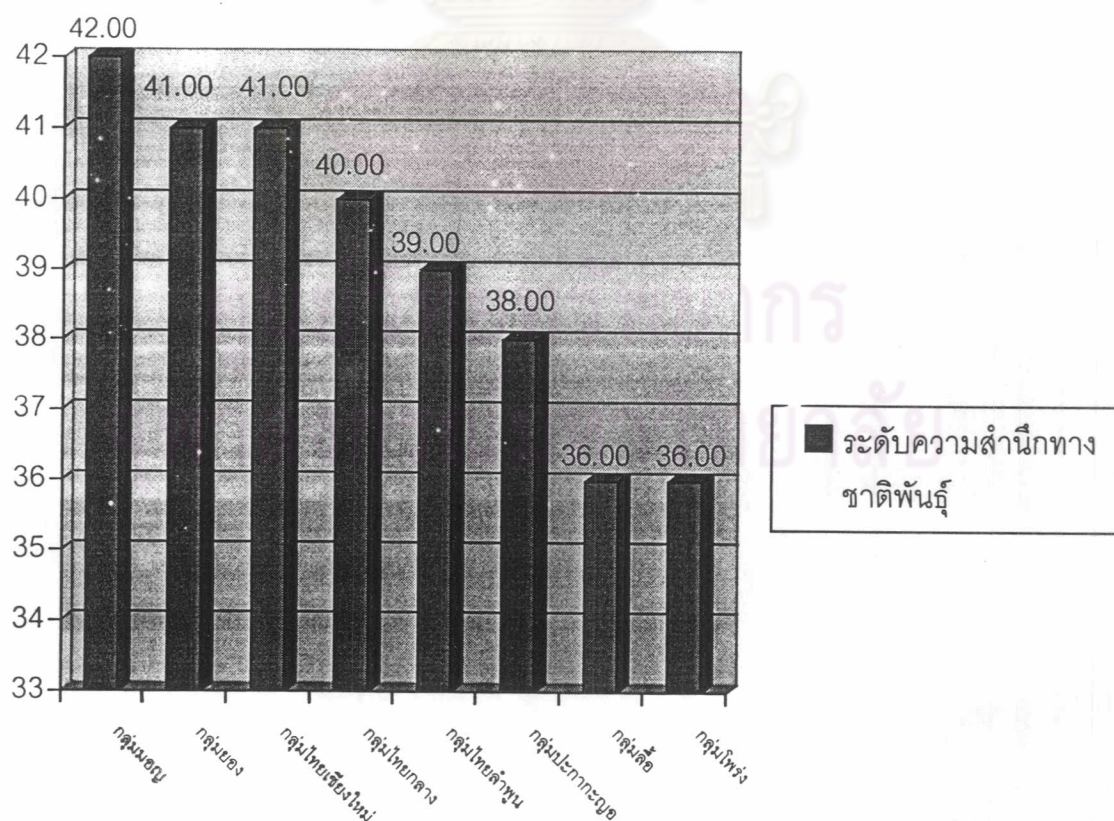
และขั้นตอนการทำอาหารประจำท้องถิ่นได้เป็นจำนวนมาก แต่อาหารหลายอย่างมีความซ้ำซ้อนกัน เช่น น้ำพริกหนุ่ม แคหมู ไข่ั่ว จิ้นส้ม (แหนม) แกงฮังเล แกงแค และแกงโฮะ เป็นต้น ผู้วิจัยจึงต้องถามย้าลงไปเพื่อให้มีคำตอบที่หลากหลายมากขึ้น ปรากฏว่ากลุ่มไทยลำพูนสามารถบอกชื่ออาหารดั้งเดิมได้มากกว่ากลุ่มไทยเชียงใหม่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มไทยลำพูนส่วนใหญ่ยังคงวิถีชีวิตแบบพอเพียงเช่นเดียวกับในอดีตได้มากกว่ากลุ่มไทยเชียงใหม่ เช่น คั่วเขียด น้ำพริกน้ำหน่อ ยำน้ำตับ และหูลู่บะก้วยเตต (มะละกอ) เป็นต้น นอกจากนี้กลุ่มไทยลำพูนยังทำข้าวแคบ (คล้ายข้าวเกรียบว่าวแต่มีขนาดเล็กกว่าและมีรสเค็มเล็กน้อย) โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์แบบโบราณอยู่ ขณะที่กลุ่มมอญบ้านหนองคูมีกรรมวิธีการทำเส้นขนมจีนแบบโบราณที่สืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

สรุปได้ว่า กลุ่มไทยกลาง กลุ่มไทยเชียงใหม่ กลุ่มไทยลำพูนและกลุ่มมอญมีอัตลักษณ์ด้านอาหารสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ แม้ว่าอาหารของกลุ่มไทยเชียงใหม่คล้ายกับกลุ่มไทยลำพูน กลุ่มยอง และกลุ่มลื้อ เช่นเดียวกับกลุ่มปะกาเกญอและกลุ่มโพรงแต่มีรายละเอียดของขั้นตอนบางอย่างที่เป็นลักษณะเฉพาะกลุ่ม นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าอัตลักษณ์ของแต่ละกลุ่มมีระดับที่แตกต่างกัน โดยสังเกตได้จากการบอกชื่อและขั้นตอนการทำอาหารของแต่ละกลุ่ม ดังนั้นระดับความสำนึกทางชาติพันธุ์ในจังหวัดลำพูนสามารถสรุปได้ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 33

ตารางที่ 33 ระดับความสำนึกทางชาติพันธุ์ในจังหวัดลำพูน

กลุ่มชาติพันธุ์	ระดับความสำนึกทางชาติพันธุ์	
	จำนวนคะแนน (50)	ร้อยละ (100)
1. กลุ่มไทยกลาง	40	80.00
2. กลุ่มไทยเชียงใหม่	41	82.00
3. กลุ่มไทยลำพูน	39	78.00
4. กลุ่มยอง	41	82.00
5. กลุ่มลื้อ	36	72.00
6. กลุ่มมอญ	42	84.00
7. กลุ่มปะกาเกญอ	38	76.00
8. กลุ่มโพรง	36	72.00

จากตารางที่ 33 จะเห็นได้ว่ากลุ่มมอญระดับความสำนึกทางชาติพันธุ์สูงสุด จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 80 คน ในจังหวัดลำพูนผู้บอกภาษาส่วนใหญ่ยังคงมีความสำนึกทางชาติพันธุ์ และผูกพันต่อท้องถิ่นของตน โดยกลุ่มที่มีระดับสำนึกทางชาติพันธุ์สูงสุดคือ กลุ่มมอญ คิดเป็นร้อยละ 84 รองลงมาคือ กลุ่มไทยเชียงใหม่ กลุ่มยอง กลุ่มปะกาเกอญอ กลุ่มไทยกลาง กลุ่มลื้อ กลุ่มไทยลำพูน และกลุ่มโพรง ตามลำดับ กลุ่มมอญมีสำนึกทางชาติพันธุ์สูงกว่ากลุ่มอื่น โดยเฉพาะอัตลักษณ์ด้านประวัติศาสตร์ความเป็นมาและอัตลักษณ์ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี แม้ว่าอัตลักษณ์ด้านภาษามีคะแนนน้อย เนื่องจากไม่มีการใช้ภาษามอญนอกชุมชน แต่กลุ่มมอญก็มีนโยบายในการอนุรักษ์ภาษามอญของตนให้คงอยู่ต่อไป รองลงมา คือ กลุ่มไทยเชียงใหม่และกลุ่มยอง เนื่องจากกลุ่มนี้มีอัตลักษณ์ด้านภาษา ลักษณะด้านประวัติศาสตร์ความเป็นมาและอัตลักษณ์ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีที่ชัดเจนกว่ากลุ่มอื่น ส่วนกลุ่มไทยกลาง กลุ่มไทยลำพูน กลุ่มลื้อ กลุ่มปะกาเกอญอ และกลุ่มโพรง แม้จะมีคะแนนอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ค่อนข้างน้อย แต่ก็มีคะแนนอัตลักษณ์ด้านประวัติศาสตร์ความเป็นมา และอัตลักษณ์ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีที่ค่อนข้างชัดเจน กล่าวได้ว่าแต่ละกลุ่มมีระดับความสำนึกทางชาติพันธุ์ที่ลดหลั่นกัน เนื่องมาจากมีอัตลักษณ์ของกลุ่มที่ต่างกันเล็กน้อยซึ่งสามารถแสดงระดับสำนึกทางชาติพันธุ์ของกลุ่มต่างๆ ในจังหวัดลำพูน ในภาพที่ 7 ดังนี้

ภาพที่ 7 ระดับความสำนึกทางชาติพันธุ์

6.6 ระดับความสำนึกทางชาติพันธุ์ของกลุ่มมอญ

จากภาพที่ 7 จะเห็นว่ากลุ่มมอญมีระดับสำนึกทางชาติพันธุ์สูงกว่ากลุ่มอื่น เนื่องจากกลุ่มมอญสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของกลุ่มตนได้ชัดเจนกว่ากลุ่มอื่น ผู้วิจัยพบว่าแม้กลุ่มมอญเป็นกลุ่มที่มีการใช้ภาษาและภาษาย่อยของกลุ่มอื่นมากที่สุด และไม่มีการใช้ภาษามอญนอกชุมชน แต่กลับมีความสำนึกทางภาษาในระดับที่สูง เนื่องจากกลุ่มมอญตระหนักว่าภาษามอญที่ใช้ติดต่อกันเฉพาะกลุ่มมอญนั้น เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ให้คงอยู่ต่อไป กลุ่มมอญที่บ้านหนองตู่จึงมีการสอนภาษามอญให้กับเด็กนักเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาที่วัดเกาะกลางอย่างต่อเนื่อง ผู้ใหญ่บ้านหนองตู่ให้ข้อมูลกับผู้วิจัยว่า คนมอญนิยมพูดภาษามอญเมื่อต้องการติดต่อเฉพาะกลุ่มมอญด้วยกันเท่านั้น เนื่องจากกลุ่มอื่นไม่เข้าใจและไม่สามารถพูดภาษามอญได้ แม้ภาษามอญจัดเป็นภาษาขอบเขตจำกัดและมีการใช้ภาษาของกลุ่มอื่นในชีวิตประจำวัน แต่มีความพยายามของผู้นำชุมชนและผู้อาวุโสในท้องถิ่นหลายคนที่จะรักษาภาษามอญให้คงอยู่ไม่สูญหายไป ดังนั้นในระดับความสำนึกทางภาษาของกลุ่มมอญจึงอยู่ในเกณฑ์ที่สูง

ส่วนระดับความสำนึกในอัตลักษณ์ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีของกลุ่มมอญอยู่ในระดับสูงคือมีแนวทางในการดำเนินชีวิตของกลุ่มตนที่สืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งอย่างต่อเนื่อง เช่น ประเพณีการทำห่มจิ้น(ขนมจิ้น) ในช่วงเทศกาลงานมงคลต่างๆ การทำสะโตงหรือสะตวงลอยแม่น้ำเพื่อให้งานทำบุญในครั้งนั้น ส่งผลให้ถึงบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว หรือการทำอิฐมอญ เป็นต้น ความสำนึกว่าขนบธรรมเนียมประเพณีของกลุ่มตน เป็นสิ่งที่มีค่าควรแก่การสืบทอดต่อไปยังรุ่นลูกหลาน และเป็นอัตลักษณ์เฉพาะในกลุ่มตนเท่านั้น

ส่วนระดับความสำนึกในอัตลักษณ์ด้านความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของกลุ่มมอญคือกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ทางประวัติศาสตร์ร่วมกันว่า ในอดีตบรรพบุรุษของกลุ่มตนอพยพมาจากเมืองหงสาวดีของประเทศพม่ามาเป็นเวลาช้านาน และมีความเชื่อว่ายังมีพี่น้องของตนอยู่ที่เมืองนี้ จึงมีการสร้างหงส์ซึ่งถือเป็นสัตว์ชั้นสูงไว้ในศาสนสถาน และนามสกุลของคนมอญที่มีต้นตระกูลอยู่ที่นั่นมานานและไม่ได้อพยพไปที่อื่น นามสกุลมีคำว่า "หงษ์" ปรากฏอยู่เสมอ เช่น นามสกุลหงษ์ทอง วงศ์หงษ์ หรือ หงษ์มานะ เป็นต้น

สรุปได้ว่ากลุ่มมอญในจังหวัดลำพูนมีความสำนึกในชาติพันธุ์สูงเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่นๆ เนื่องจากมีอัตลักษณ์ของกลุ่มที่เด่นชัด และมีการยอมรับว่าตัวเองว่าเป็นมอญ มีภาษามอญเป็นภาษาแม่ แม้ว่าจะมีการออกเสียงที่แปรไป เช่นกลุ่มมอญเรียกตัวเองว่าโมญ และกลุ่มอื่นเรียก

เป็นเมงหรือมิง รวมถึงการพูดภาษาของกลุ่มอื่นในชีวิตประจำวัน แต่สิ่งเหล่านี้ก็เพื่อให้กลุ่มของตนสามารถดำรงตนและอยู่ร่วมกับกลุ่มอื่นๆ ได้

6.7 ระดับความสำนึกทางชาติพันธุ์ของกลุ่มยอง

กลุ่มยองมีระดับสำนึกทางชาติพันธุ์ค่อนข้างสูง เนื่องจากกลุ่มยองสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของกลุ่มตนได้ ผู้วิจัยพบว่าวัฒนธรรมบางประการของกลุ่มยองมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มไทยเชียงใหม่และไทยลำพูน ขณะที่ม้อัตลักษณ์ด้านภาษาที่เด่นชัด ทำให้กลุ่มยองมีความภาคภูมิใจภาษาของในระดับที่สูง เนื่องจากกลุ่มตระหนักว่าภาษาของเป็นภาษาของคนส่วนใหญ่ในจังหวัดลำพูน มีผู้ใช้ภาษาของมากกว่าภาษาและภาษาย่อยอื่นๆ ในจังหวัดลำพูน และมีการจัดกิจกรรมทางภาษาอย่างต่อเนื่อง เช่น กลุ่มโรงเรียนอำเภอป่าซาง มีการจัดกิจกรรมชุมนุมเพื่ออนุรักษ์ภาษาของ การจัดรายการวิทยุในจังหวัดลำพูนเป็นภาษาของโดยนักจัดรายการหญิงที่เป็นคนยอง ด้วยเหตุนี้กลุ่มยองส่วนใหญ่จึงเห็นว่าภาษาของตนเป็นภาษาที่มีความสำคัญ มีคุณค่า กลุ่มยองจึงพูดภาษาของเป็นภาษากลางเมื่อติดต่อกับกลุ่มอื่น เมื่อผู้วิจัยมีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างกลุ่มยองทุกคนจึงตอบอย่างภาคภูมิใจว่า ตนคือคนยองและภาษาของตนคือภาษาของ

กลุ่มยองมีระดับความสำนึกในเอกลักษณ์ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีของกลุ่มยองค่อนข้างสูง มีการร่วมทำกิจกรรมภายในกลุ่มอย่างต่อเนื่อง แต่ไม่สามารถบอกชื่อประเพณีของกลุ่มยองได้อย่างชัดเจน เนื่องจากประเพณีของกลุ่มยองส่วนใหญ่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มไทยเชียงใหม่และกลุ่มไทยลำพูน เช่น การฟ้อนยอซึ่งทำท่า 16 ท่า ท่าบางท่ามีลักษณะคล้ายกับฟ้อนหรือภูโยไชยของกลุ่มไทยลำพูน ส่วนการฟ้อนเจิง ซึ่งเป็นศิลปะการป้องกันตัวที่มีมาช้านานของกลุ่มคนในล้านนา การระบำกึ่งกะลา ซึ่งคล้ายกับกลุ่มไทยใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน การตีกลองโหลง ซึ่งเป็นกลองขนาดใหญ่ (โหลงหรือหลวง แปลว่า โหญ่) และการฟ้อนดาบ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มยองส่วนใหญ่เห็นว่าประเพณีของกลุ่มตนเป็นสิ่งที่ดีงามและควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้

ส่วนระดับความสำนึกในอัตลักษณ์ด้านความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของกลุ่มยอง มีการรับรู้ประวัติความเป็นมาของบรรพบุรุษในอดีต เช่น กลุ่มยองในอำเภอป่าซางมีการเล่าเรื่องความเป็นมาของบรรพบุรุษของตนว่ามาจากเมืองยอง ประเทศพม่าแต่กลุ่มยองในอำเภอบ้านธิบอกว่าการตนเป็นคนพื้นเมืองของจังหวัดลำพูน ไม่ได้มีการอพยพมาจากถิ่นฐานอื่นแต่อย่างใด แม้ว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มจะให้ข้อมูลที่แตกต่างกัน แต่ทั้งสองกลุ่มสามารถเล่าประวัติความเป็นมาของกลุ่มตนได้อย่างแม่นยำและต่อเนื่อง

สรุปได้ว่ากลุ่มยองในจังหวัดลำพูนมีความสำนึกทางชาติพันธุ์ค่อนข้างสูงกว่ากลุ่มอื่น จากการที่กลุ่มยองมองตัวเองว่าเป็นคนยองและมีภาษาพูดคือภาษายอง นอกจากทำให้ชื่อเรียกภาษาและกลุ่มยองมีการแปรน้อยที่สุดแล้ว ยังเป็นสิ่งที่ยืนยันความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ของกลุ่มยองได้เป็นอย่างดี

6.8 ระดับความสำนึกทางชาติพันธุ์ของกลุ่มไทยเชียงใหม่

กลุ่มไทยเชียงใหม่มีระดับสำนึกทางชาติพันธุ์ค่อนข้างสูง (ดูตารางที่ 33) เนื่องจากกลุ่มไทยเชียงใหม่สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของกลุ่มตนได้ชัดเจนกว่ากลุ่มอื่น ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มไทยเชียงใหม่มีความสำนึกในอัตลักษณ์ด้านภาษาในระดับที่สูง เนื่องจากกลุ่มไทยเชียงใหม่ตระหนักว่า ภาษาไทยเชียงใหม่ที่ใช้ติดต่อกันภายในกลุ่มนั้นดีกว่าภาษาอื่นๆ ในภูมิภาคเดียวกัน เช่น มีความเป็นมาตรฐานกว่าภาษาไทยถิ่นเหนือในกลุ่มเดียวกัน เช่น ภาษาไทยลำพูน ภาษาไทยลำปาง หรือ ภาษาไทยเชียงราย ด้วยเหตุนี้กลุ่มไทยเชียงใหม่จึงเห็นว่าภาษาของตนเป็นภาษาที่ดี มีคุณค่าแก่การรักษาให้คงอยู่ต่อไป กลุ่มไทยเชียงใหม่จึงไม่พูดภาษาและภาษาย่อยของกลุ่มอื่น นอกจากภาษาไทยกลางซึ่งถือว่าเป็นภาษาที่มีมาตรฐานสูงสุด มีบทบาทสำคัญ และอยู่ในลำดับชั้นที่สูงกว่า ดังนั้นการศึกษาระดับความสำนึกในเอกลักษณ์ด้านภาษายองของกลุ่มไทยเชียงใหม่จึงพบว่ามีการใช้ภาษาของกลุ่มพูดติดต่อกับทุกกลุ่มในจังหวัดลำพูน ด้วยเหตุนี้กลุ่มไทยเชียงใหม่จึงไม่มีการเรียนรู้เพื่อพูดภาษาของกลุ่มอื่นในชีวิตประจำวัน

ระดับความสำนึกในอัตลักษณ์ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีของกลุ่มไทยเชียงใหม่อยู่ในระดับสูงคือ มีแนวทางในการดำเนินชีวิตของกลุ่มตนที่สืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งอย่างต่อเนื่อง เช่น กลุ่มตัวอย่างบอกรับชื่อประเพณีอันเป็นอัตลักษณ์ที่มีมานาน เช่น การดำหัว (รดน้ำดำหัว) การใช้นกหัสดีลิงค์ในงานศพของเจ้านายชั้นสูง การเขียนอักษรล้านนา และการตีกลองสะบัดชัย เป็นต้น รวมทั้งมีความรู้สึกหวงแหนวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มไทยเชียงใหม่ เป็นอัตลักษณ์ที่ไม่ใช่เฉพาะในกลุ่มตนเท่านั้น แต่เป็นตัวแทนของกลุ่มไทยล้านนาหรือไทยถิ่นเหนือใน 9 จังหวัดของภาคเหนือตอนบนทั้งหมด จึงเป็นสิ่งดีงามและควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้

ส่วนระดับความสำนึกในอัตลักษณ์ด้านความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ ของกลุ่มไทยเชียงใหม่ คือ กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ประวัติความเป็นมาของบรรพบุรุษในอดีต เช่น การเล่าเรื่องความเป็นมาของบรรพบุรุษของตนว่ามาจากถิ่นฐานใด กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่ตำบลอุโมงค์ได้เล่าถึงความเป็นมาของบรรพบุรุษว่ามีการอพยพมาจาก บ้านปากกอก ตำบลต้นฝิ่ง อำเภอสารภี

จังหวัดเชียงใหม่ หรือกลุ่มตัวอย่างไทยเชียงใหม่ที่ตำบลริมปิงได้เล่าถึงความเป็นมาของบรรพบุรุษตนว่า คนรุ่นก่อนมีการอพยพมาจากหลายหมู่บ้านในอำเภอสันป่าตองมาอยู่รวมกันที่นี่เป็นเวลาช้านาน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้กลุ่มไทยเชียงใหม่จำนวนมากมีความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ของตนเป็นอย่างมาก

สรุปได้ว่า กลุ่มไทยเชียงใหม่มีความสำนึกทางชาติพันธุ์สูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ เนื่องจากมีความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและประเพณีของกลุ่มสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ

6.9 ระดับความสำนึกทางชาติพันธุ์ของกลุ่มไทยกลาง

กลุ่มไทยกลางมีระดับสำนึกทางชาติพันธุ์สูงรองจากกลุ่มไทยเชียงใหม่ เนื่องจากกลุ่มไทยเชียงใหม่สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของกลุ่มตนได้ชัดเจน แต่เป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มตัวอย่างไทยลำพูนที่อยู่นอกเขตเทศบาลและไม่อยู่ในอำเภอเมืองลำพูนมีการใช้ภาษาไทยกลางร่วมกับภาษาอื่นในชุมชนเช่นเดียวกับกลุ่มยอง กลุ่มลือและกลุ่มโพรง ด้วยเหตุนี้กลุ่มไทยกลางจึงมีความสำนึกในอัตลักษณ์ด้านภาษาในระดับที่ปานกลาง เนื่องจากกลุ่มตระหนักว่า ภาษาไทยกลางที่ใช้เป็นภาษาแม่ นั้น เป็นภาษาที่กลุ่มอื่นๆ ส่วนใหญ่ในจังหวัดลำพูนสามารถพูดได้ เนื่องจากเป็นภาษาราชการและมีการสอนในโรงเรียน ดังนั้นการที่กลุ่มไทยกลางพูดภาษากลุ่มอื่นทั้งในชุมชนและนอกชุมชน เช่น ภาษาไทยเชียงใหม่ และภาษาไทยลำพูนได้ จึงเป็นประโยชน์ในการติดต่อสื่อสารกับกลุ่มอื่นที่พูดภาษาไทยกลางไม่ได้ ดังนั้นการศึกษาระดับความสำนึกในอัตลักษณ์ด้านภาษาของกลุ่มไทยกลางจึงอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากมีการใช้ภาษาของกลุ่มร่วมกับภาษาอื่นในการติดต่อสื่อสารกับทุกกลุ่มในจังหวัดลำพูน รวมทั้งกลุ่มไทยกลางบางส่วนมีการเรียนรู้เพื่อพูดภาษาของกลุ่มอื่นได้ในชีวิตประจำวัน

ระดับความสำนึกในอัตลักษณ์ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีของกลุ่มไทยกลางอยู่ในระดับปานกลางคือ มีแนวทางในการดำเนินชีวิตของกลุ่มตนร่วมกับกลุ่มอื่นในท้องถิ่น เช่น กิจกรรมทางวัฒนธรรมต่างๆ ของกลุ่มไทยลำพูน นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่าง ยังมีความสนใจอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นของจังหวัดลำพูน เช่น การแกะสลักไม้สัก ไม้ฉำฉาหรือไม้ที่ได้จากต้นจามจุรี การสะสมวัตถุมงคล (พระรอดลำพูน) การเล่นเครื่องดนตรีเต่งทั้ง เป็นต้น รวมทั้งกลุ่มไทยกลางเป็นประชากรกลุ่มน้อยที่กระจายกันอยู่ในจังหวัดลำพูนทำให้การสืบทอดหรือจัดประเพณีของไทยกลางร่วมกันทำได้ยาก แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างไทยกลางบางส่วนยังให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมและประเพณีของตน เช่น กลุ่มตัวอย่างที่มาจากจังหวัดนครปฐม สุพรรณบุรี สมุทรสาคร ลพบุรี

ราชบุรี และกรุงเทพฯ การกลับบ้านเพื่อร่วมงานสำคัญของครอบครัวหรือญาติพี่น้อง การติดตามข่าวสารความเป็นไปในจังหวัดภูมิลำเนา ประเพณีหรือเทศกาลประจำจังหวัด เนื่องจากเห็นความสำคัญว่าเป็นสิ่งที่ดีงามและควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้

ส่วนระดับความสำนึกในอัตลักษณ์ด้านความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ ของกลุ่มไทยกลาง คือกลุ่มไทยกลางที่สามารถเล่าเรื่องประวัติความเป็นมาของบรรพบุรุษในอดีตได้ จัดอยู่ในกลุ่มนักวิชาการและข้าราชการท้องถิ่น แต่กลุ่มไทยกลางที่มาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดลำพูนโดยประกอบอาชีพค้าขายหรือทำธุรกิจส่วนตัวไม่สามารถเล่าเรื่องความเป็นมาของบรรพบุรุษตนได้อย่างชัดเจนนัก จึงเป็นข้อสังเกตที่น่าสนใจของกลุ่มไทยกลาง

6.10 ระดับความสำนึกทางชาติพันธุ์ของกลุ่มไทยลำพูน

กลุ่มไทยลำพูนมีระดับสำนึกทางชาติพันธุ์ต่ำกว่ากลุ่มอื่น เนื่องจากกลุ่มไทยลำพูนมีอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์คล้ายกับกลุ่มไทยเชียงใหม่ ทำให้กลุ่มไทยลำพูนมีเอกลักษณ์ที่ไม่โดดเด่นมากนัก สังเกตได้ว่ากลุ่มไทยลำพูนร้อยละ 80 เรียกชื่อภาษาและชื่อกลุ่มชาติพันธุ์เช่นเดียวกับกลุ่มไทยเชียงใหม่ แสดงว่ากลุ่มไทยลำพูนมองตัวเองว่าเป็นกลุ่มเดียวกับกลุ่มไทยเชียงใหม่ โดยเรียกชื่อกลุ่มตนว่า "คนเมือง" และเรียกชื่อภาษาว่า "คำเมือง" ทำให้กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของกลุ่มตนไม่ชัดเจนเท่าที่ควร

ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มไทยลำพูนมีความสำนึกในอัตลักษณ์ด้านภาษาในระดับที่ต่ำกว่ากลุ่มอื่น เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างตระหนักว่า ภาษาไทยลำพูนที่ใช้ติดต่อกันภายในกลุ่มนั้นมีลักษณะใกล้เคียงกับภาษาไทยเชียงใหม่ แต่มีศัพทศัพท์ทางภาษาไม่เท่าเทียมกัน ด้วยเหตุนี้กลุ่มไทยลำพูนจึงไม่ภาคภูมิใจในภาษาของตน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่ากลุ่มไทยลำพูนที่มีอายุน้อย มีการเลือกใช้ภาษาไทยเชียงใหม่มากกว่าภาษาไทยลำพูน ภาษาไทยลำพูนจึงมีบทบาทและความสำคัญน้อยลง แม้ว่าหน่วยงานราชการและสถานศึกษาระดับต่างๆ ในจังหวัดจะมีนโยบายให้ใช้ภาษาคำเมืองก็ตาม แต่ส่วนใหญ่เป็นการใช้ภาษาไทยเชียงใหม่ในการติดต่อสื่อสารกัน. จึงเป็นไปได้ว่าในอนาคตอันใกล้จะไม่มีผู้พูดภาษาไทยลำพูนในชีวิตประจำวัน หรือภาษานี้อาจสูญหายไปจากจังหวัดลำพูน

ระดับความสำนึกในอัตลักษณ์ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีของกลุ่มไทยลำพูนอยู่ในระดับต่ำ คือ กลุ่มไทยลำพูนส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมด้านขนบธรรมเนียมประเพณีร่วมกันกับกลุ่มไทยเชียงใหม่อย่างต่อเนื่อง ทำให้อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มไทยลำพูนไม่โดดเด่นเท่าที่ควร นอกจากนี้ลักษณะขนบธรรมเนียมที่ยึดถือปฏิบัติกันมายาวนานก็มีลักษณะใกล้เคียงกันของกลุ่มไทย

ลำพูนยังใกล้เคียงกับกลุ่มไทยเชียงใหม่ กลุ่มยอง กลุ่มลื้อ กลุ่มปะกาเกอญอ และกลุ่มโพรง เช่น การเตรียมงานแต่งของฝ่ายหญิงที่ต้องเลี้ยงหมู บั๊นฝ่ายทำสะลือ (ฟูก) และหมอน ผู้วิจัยพบว่า มีประเพณีที่เป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มไทยลำพูน คือ ประเพณีสงฆ์พระธาตุทริภุญไชยที่กลุ่มไทยลำพูนทุกคนต้องร่วมงาน ซึ่งเป็นประเพณีเก่าแก่ สืบทอดกันมานานหลายร้อยปีและเป็นงานประจำจังหวัดที่จัดขึ้นทุกปี และปัจจุบันยังมีการรักษาประเพณีนี้ไว้

ส่วนระดับความสำนึกในอัตลักษณ์ด้านความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ ของกลุ่มไทยลำพูน คือ กลุ่มไทยลำพูนในตำบลบ้านกลางเล่าถึงความเป็นมาของบรรพบุรุษว่า กลุ่มของตนเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในถิ่นนี้มานานกว่ากลุ่มอื่นๆ นับตั้งแต่การมีสร้างเมืองลำพูนในสมัยพระนางจามเทวีเป็นเจ้าผู้ครองนครทริภุญไชยและยังไม่มีกรอพยพไปตั้งถิ่นฐานในที่อื่น ทำให้กลุ่มไทยลำพูนมีความภาคภูมิใจเป็นอย่างมาก

6.11 ระดับความสำนึกทางชาติพันธุ์ของกลุ่มปะกาเกอญอ

กลุ่มปะกาเกอญอมีระดับความสำนึกทางชาติพันธุ์ระดับปานกลางเมื่อเทียบกับกลุ่มอื่นๆ ในจังหวัดลำพูน เนื่องจากกลุ่มปะกาเกอญอสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ได้ค่อนข้างชัดเจน แม้ว่าภาษาของกลุ่มปะกาเกอญอจะความภาคภูมิใจในภาษาของตนและตระหนักว่าภาษาของตนมีคุณค่า มีมาตรฐานกว่าภาษาโพรง แต่กลุ่มปะกาเกอญอยังมีการใช้ภาษาอื่นทั้งในชุมชนและนอกชุมชนค่อนข้างมาก เนื่องจากภาษาของกลุ่มอื่นเข้ามามีบทบาทสำคัญในชุมชนของปะกาเกอญอ หากกลุ่มปะกาเกอญอไม่เรียนรู้ที่จะพูดภาษาเหล่านั้นก็ไม่สามารถที่จะติดต่อสื่อสารกับกลุ่มอื่นได้อย่างเข้าใจ

ระดับความสำนึกด้านขนบธรรมเนียมประเพณีของกลุ่มปะกาเกอญออยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มปะกาเกอญอในท่งหัวช้างกับอำเภอลี้ ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มปะกาเกอญอในอำเภอท่งหัวช้างยังคงไว้ซึ่งวิถีชีวิตในรูปแบบเดิม ขณะที่กลุ่มปะกาเกอญอในอำเภอลี้ได้รับเอาวัฒนธรรมของกลุ่มไทยกลางและกลุ่มไทยเชียงใหม่ได้อย่างกลมกลืน ดังนั้นประเพณีบางอย่างจึงมีขั้นตอนและความสำคัญน้อยลง รวมทั้งมียึดถือปฏิบัติจากรุ่นสู่รุ่นน้อยลงคงเหลือไว้แต่ประเพณีสำคัญ ได้แก่ ประเพณีทำบุญข้าวใหม่และประเพณีกราบไหว้เจดีย์ที่วัดพระพุทธรบาทห้วยดัม เพื่อระลึกถึงพระพุทธรเจ้าและเป็นการทำบุญเพื่อให้ผลบุญส่งไปถึงครอบครัว ซึ่งเป็นผู้ที่กลุ่มปะกาเกอญอให้ความสำคัญนับถือเป็นอย่างมาก นอกจากนั้นงานหัตถกรรมของกลุ่มปะกาเกอญอ เช่น เครื่องจักสาน งานทอผ้า และเครื่องเงิน กลุ่มปะกาเกอญอได้ผลิตงานหัตถกรรมจำนวนมาก สาเหตุเนื่องมาจากการ

ดำรงชีวิตของกลุ่มปะกาเกอญอไม่ได้เป็นแบบพหุเพียงเช่นเดียวกับในอดีต แต่เป็นการทำเชิงธุรกิจที่มีกลุ่มไทยกลางและไทยเชียงใหม่เข้ามาดูแล มากกว่าจะเป็นการตระหนักถึงคุณค่าของผลงานนั้น

ส่วนความสำนึกเกี่ยวกับความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของกลุ่มปะกาเกอญอ มีความชัดเจนกว่าประเด็นที่กล่าวมาข้างต้น เนื่องจากกลุ่มปะกาเกอญอตอบคำถามได้อย่างชัดเจนว่าได้อพยพย้ายถิ่นมาจากอำเภอสามเงา อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก และอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนพร้อมกับครอบครัวมาเป็นเวลานานหลายสิบปี กลุ่มปะกาเกอญอนิยมเรียกตัวเองว่า "ปะกาเกอญอ" มากกว่าจะถูกเรียกด้วยชื่ออื่น

อาจกล่าวได้ว่าในความเป็นจริงแล้วกลุ่มปะกาเกอญอมีความรักสันโดษมาก แต่มีการรับเอาวัฒนธรรมจากกลุ่มอื่นเข้ามาเพื่อให้กลุ่มปะกาเกอญอมีวิถีชีวิตที่ดีขึ้นและสามารถดำรงอยู่ร่วมกับกลุ่มอื่นๆ ในจังหวัดลำพูน

6.12 ระดับความสำนึกทางชาติพันธุ์ของกลุ่มลื้อ

กลุ่มลื้อมีระดับความสำนึกทางชาติพันธุ์ค่อนข้างน้อย เนื่องจากกลุ่มลื้อไม่สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มตนได้อย่างชัดเจน ผู้วิจัยพบว่าระดับความรู้ความสามารถและการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันภายในกลุ่มมีน้อยมาก เนื่องจากในชุมชนของกลุ่มลื้อมีกลุ่มอื่นอยู่ร่วมกัน ได้แก่ กลุ่มยองในตำบลห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ และกลุ่มคนเชียงใหม่ที่มีภูมิลำเนาเป็นคนเชียงใหม่ในอำเภอสันกำแพงของจังหวัดเชียงใหม่ ทำให้การติดต่อสื่อสารและไปมาหาสู่ระหว่างกลุ่มลื้อกับกลุ่มยอง และกลุ่มคนที่มีภูมิลำเนาเป็นคนเชียงใหม่เป็นเวลาช้านาน ส่งผลให้กลุ่มลื้อใช้ภาษาไทยเชียงใหม่เป็นภาษากลางในการติดต่อสื่อสารระหว่างกลุ่ม ภาษาไทยเชียงใหม่จึงมีบทบาทสำคัญมากกว่าภาษาลื้อ แม้ว่ากลุ่มลื้อมีการเรียกตนเองเป็นคนลื้อและเรียกภาษาของตนว่าภาษาลื้อ แต่ไม่มีการอนุรักษ์หรือใช้ภาษาลื้อในชีวิตประจำวัน

ระดับความสำนึกในอัตลักษณ์ด้านขนบธรรมเนียมของกลุ่มลื้อค่อนข้างต่ำ เนื่องจากไม่สามารถบอกชื่อประเพณีที่เป็นอัตลักษณ์ประจำท้องถิ่นของกลุ่มลื้อได้อย่างชัดเจน ผู้วิจัยพบว่าส่วนใหญ่เป็นการทำกิจกรรมร่วมกันกับกลุ่มคนเชียงใหม่ที่อาศัยอยู่ในชุมชนลื้อทั้งสิ้น เช่น การทำบุญตักบาตรที่เรียกว่าการตานก้วยสลาก ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มอื่นๆ หรือประเพณีขนทรายเข้าวัด ในช่วงสงกรานต์ก็เช่นกัน

ส่วนระดับความสำนึกในอัตลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ของกลุ่มลื้อมีค่อนข้างสูง เนื่องจากกลุ่มลื้อส่วนใหญ่สามารถเล่าความเป็นมาของบรรพบุรุษ พระสงฆ์และผู้นำชุมชนได้อย่างชัดเจน

รวมทั้งสามารถบอกชื่อและเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลสำคัญของกลุ่มตนได้อย่างภาคภูมิใจ เช่นรู้ว่าบรรพบุรุษหรือกลุ่มคนกลุ่มแรกนั้นมีการอพยพย้ายถิ่นมาจากเมืองเชียงรุ่ง ในสิบสองปีนนาและเข้ามาทางอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายได้อย่างตรงกัน และมีการไปมาหาสู่ระหว่างกลุ่มลื้อในจังหวัดเชียงรายอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้กลุ่มลื้อมีความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์อันยาวนานของตน

สรุปได้ว่า กลุ่มลื้อไม่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เด่นชัด เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่นๆ ในจังหวัดลำพูน ทำให้กลุ่มเหล่านั้นไม่เห็นความแตกต่างระหว่างกลุ่มยองและกลุ่มลื้อ แม้แต่ชื่อเรียกภาษาและชื่อกลุ่มยังเรียกรวมกันว่าเป็นภาษายองประเภทหนึ่ง หรือกลุ่มคนของอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะทางภาษาและวัฒนธรรมที่คล้ายกันมาก แม้ว่ากลุ่มลื้อทุกคนจะเรียกตนว่าคนลื้อและเรียกภาษาที่ตนพูดว่าภาษาลื้อก็ตาม

6.13 ระดับความสำนึกทางชาติพันธุ์ของกลุ่มโพรง

กลุ่มโพรงมีความสำนึกทางชาติพันธุ์น้อยกว่ากลุ่มปะกาเกญอ เนื่องจากกลุ่มโพรงไม่สามารถบอกอัตลักษณ์ของกลุ่มตนได้อย่างชัดเจน ผู้วิจัยพบว่าความสำนึกด้านภาษาของกลุ่มโพรงมีน้อย เนื่องจากกลุ่มโพรง ตระหนักว่าภาษาของกลุ่มตนไม่มีค่าเท่าเทียมกับภาษาอื่น จึงนิยมเรียกภาษาของตนด้วยชื่อที่หลากหลายกว่ากลุ่มอื่นๆ กลุ่มโพรงมีการใช้ภาษาของตนร่วมกับกลุ่มอื่น โดยเฉพาะภาษาไทยเชียงใหม่ เนื่องจากภาษาเป็นภาษากลางที่ใช้ติดต่อกับอื่น ๆ แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มโพรงส่วนใหญ่ยอมรับว่าตนคือกลุ่มโพรงและพูดภาษาโพรงเป็นภาษาแม่ ส่วนชื่อเรียกอื่นๆ ล้วนแต่เป็นชื่อเรียกของกลุ่มโพรงเอง ซึ่งใช้เรียกกันมานานหลายชั่วอายุคน

ระดับความสำนึกด้านขนบธรรมเนียมประเพณีของกลุ่มโพรงค่อนข้างดีกว่าประเด็นด้านภาษา เนื่องจากกลุ่มโพรงมีการติดต่อกับกลุ่มอื่นๆ นอกชุมชนน้อยมาก แต่ก็ยังรักษาไว้ซึ่งความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีของกลุ่มไว้อย่างเหนียวแน่น เช่น ประเพณีการทอผ้าโดยใช้หน่อทาแพะ (ไม้กระแทบเส้นด้ายในแนววนอนให้แน่น) และธรรมเนียมประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติว่า หญิงกลุ่มโพรงต้องทอผ้าที่ใช้ในงานด้วยตนเอง และผู้ชายกลุ่มโพรงต้องทำเครื่องเงิน เช่น กำไล เพื่อมอบให้เจ้าสาวของตน เป็นต้น

ส่วนระดับความสำนึกด้านประวัติศาสตร์ของกลุ่มโพรงอยู่ในระดับปานกลาง คือ กลุ่มโพรงในอำเภอทุ่งหัวช้างสามารถเล่าถึงความเป็นมาของบรรพบุรุษกลุ่มตนว่ามาจาก อำเภอสบปราบของจังหวัดลำปาง กลุ่มโพรงส่วนใหญ่สามารถเล่าได้เฉพาะประวัติของผู้นำชุมชนและความเป็น

มาของชื่อเรียก นามสกุล ของตนที่เป็นภาษาไทยได้เท่านั้น ขณะที่กลุ่มโพรงในอำเภอบ้านโฮ้งมีการรับเอาวัฒนธรรมกลุ่มไทยกลางเข้ามาผสมผสานจนวัฒนธรรมของกลุ่มตนไม่หลงเหลือเค้าเดิม แต่กลุ่มโพรงทั้งสองก็ยังยอมรับว่าเป็นคนละกลุ่มกับปะกาเกอญอ โดยใช้ภาษาพูดและชื่อเรียกเป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่ม

สรุปได้ว่า กลุ่มโพรงที่ความสำนึกทางชาติพันธุ์น้อยกว่ากลุ่มปะกาเกอญอ แม้ว่าวิถีชีวิตและวัฒนธรรมส่วนใหญ่ยังคงอยู่ แต่ความสำนึกทางภาษาและประวัติศาสตร์ของกลุ่มโพรงยังไม่ชัดเจนมากนัก เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่น แต่กลุ่มโพรงยังยอมรับว่าตนเองเป็นโพรงและเป็นคนละกลุ่มกับปะกาเกอญอ แม้จะมีลักษณะทางวัฒนธรรมที่คล้ายกันมาก โดยกลุ่มโพรงใช้ภาษาพูดและชื่อเรียกเป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่ม

6.14 สรุประดับความสำนึกทางชาติพันธุ์

จากการเสนอผลการวิเคราะห์ข้างต้นเกี่ยวกับความสำนึกทางชาติพันธุ์ของผู้บอกภาษากลุ่มต่างๆ ในจังหวัดลำพูนพบว่า กลุ่มมอญมีความสำนึกทางชาติพันธุ์ในระดับที่สูงกว่ากลุ่มอื่น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บอกภาษากลุ่มมอญมีความสำนึกในด้านต่างๆ เช่น ด้านภาษา ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี และด้านความเป็นมาทางประวัติศาสตร์มากกว่ากลุ่มอื่น ขณะที่กลุ่มไทยเชียงใหม่และกลุ่มยองมีความสำนึกทางชาติพันธุ์สูงรองลงมา เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นซึ่งไม่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มอื่นๆ รวมทั้งมีการอนุรักษ์ภาษาขนบธรรมเนียมประเพณีได้อย่างต่อเนื่อง ส่วนกลุ่มยองเป็นประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัดลำพูน คือ ร้อยละ 89 ของประชากรทั้งหมด และมีภาษาของเป็นอัตลักษณ์ประจำกลุ่ม ทำให้สามารถรักษาศิลปะและขนบธรรมเนียมอื่นๆ ได้ แม้ว่าประเพณีบางอย่างมีความคล้ายคลึงกับกลุ่มไทยเชียงใหม่และกลุ่มลื้อก็ตาม ขณะที่กลุ่มไทยกลางแม้ว่าจะมีอัตลักษณ์ด้านภาษาและขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นที่รู้จักและแพร่หลาย แต่เมื่อกลุ่มเหล่านี้เข้ามาอยู่อาศัยในจังหวัดลำพูนมาเป็นเวลานาน ทำให้อัตลักษณ์เหล่านี้ถูกกลืนโดยกลุ่มอื่น ส่วนกลุ่มปะกาเกอญอเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มโพรงแล้วมีความสำนึกทางชาติพันธุ์สูงกว่า เนื่องมาจากการได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากองค์กรของรัฐให้มีการรักษาภาษาพูด ตัวเขียน ขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ไว้ เพื่ออนุรักษ์ให้คงอยู่ต่อไป ส่วนกลุ่มโพรง มีการตั้งถิ่นฐานอยู่ไกลจากหน่วยงานของรัฐจึงมีโอกาสน้อยที่จะได้รับการส่งเสริมสนับสนุนหรือรณรงค์เพื่อรักษาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของกลุ่มไว้ คนกลุ่มนี้จึงมีความจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มอื่นให้มากที่สุด